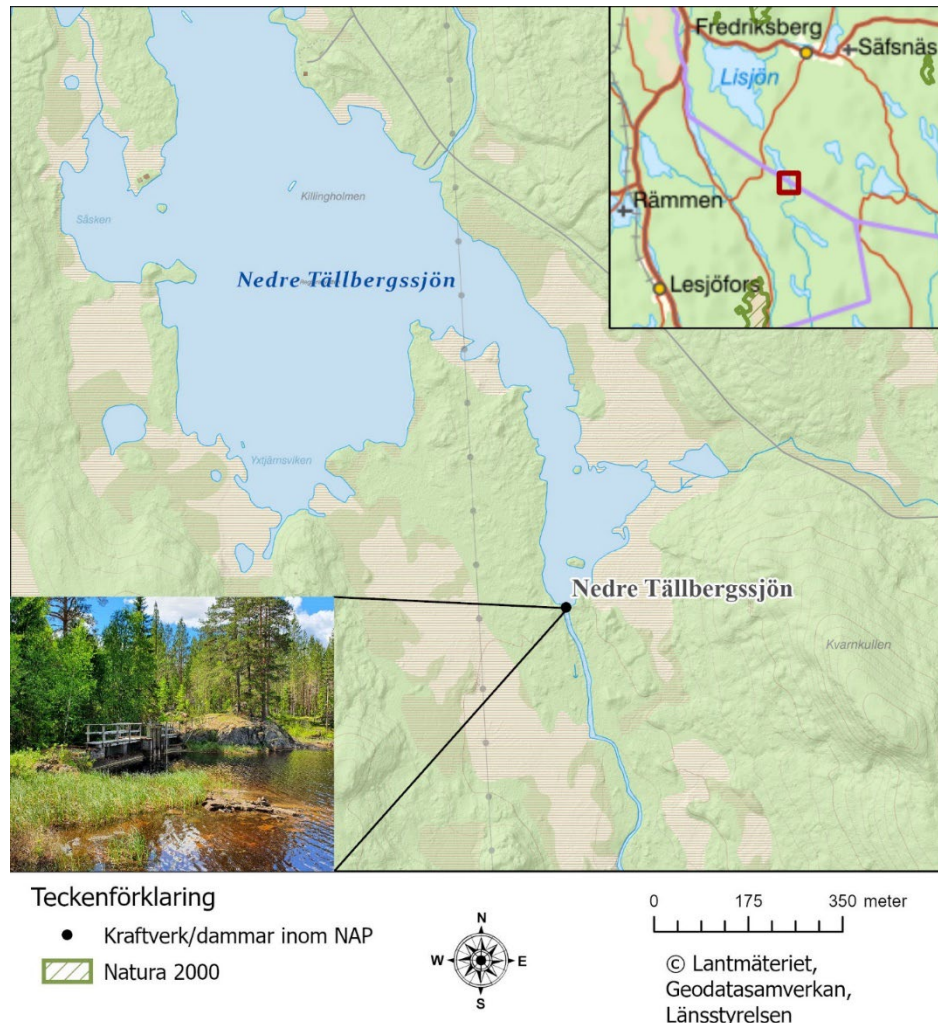

Nedre Tällbergssjöns regleringsdamm

Figur 1: Karta över Nedre Tällbergssjöns regleringsdamm.

Verksamhetsutövaren har meddelat att de vill avveckla verksamheten och ansöka om tillstånd för att riva ut dammanläggningen och återställa sjöutloppet och det område som påverkats av verksamheten.

Sammanfattning av åtgärdsbehov

- Utrivning av dammanläggning
- Biotopvård i naturfåran nedströms dammanläggningen
- Klargörande om det finns kulturlämningar kvar nedströms dammanläggningen.

Behov av åtgärder för att nå största möjliga miljönytta

Dammen vid Nedre Tällbergssjön ingår i vattenförekomsten Tällbergsälven (WA45304320) och påverkar sjön Nedre Tällbergssjön (WA54916263) uppströms. Miljökvalitetsnormen för båda vattenförekomsterna är god ekologisk status med tidsundantag till 2033. Nedströmsliggande Igelälven och Siksjön bedöms också ha måttlig ekologisk status. För såväl Nedre Tällbergssjön som Tällbergsälven är det fisk som varit utslagsgivande för bedömning med de hydromorfologiska kvalitetsfaktorerna som stöd. Elprovfisken genomförda 2022 stöder denna bedömning.

Fiskvandring och målarter

Regleringsdammen vid Nedre Tällbergssjön ligger i ett åtgärdsområde för kalkning (Igelälven). Försurningskänsliga arter som elritsa och eventuellt stormusslor och kräftor är därför målarter för biologisk återställning i området som påverkats av försurning. Det är viktigt att vattenlevande organismer som missgynnats eller försvunnit till följd av försurningen nu kan återkolonisera områden uppströms.

Abborre, elritsa och gädda har återfunnits vid elfiske i Tällbergsälven. Öring finns i Igelälven nedströms Siksjön. Utrivning av anläggningen och biotopvård behöver anpassas så att förekommande fiskarter kan passera och så att goda livsmiljöer återskapas.

Kraftverket har påverkan på bevarandemål för Natura 2000

Inom prövningsgruppen finns Natura 2000-områdena Munkmossarna, Västeråsmossen Knuthöjds mossen och Hammarmossen som har smålom som utpekad art enligt fågeldirektivet. Arten är fiskätare och hämtar sin föda i omkringliggande vatten utanför de skyddade områdena och kan därmed påverkas av vattenregleringen genom regleringens påverkan på fiskbestånden.

Återskapande av sjöutlopp och biotopvård i anslutande vattendrag

Området behöver återställas i samband med en dammrivning, annars riskerar utrivningen av dammen att bli en sjösänkning jämfört med sjöns referenstillstånd. Vilken exakt nivå som sjön har

haft naturligt är omöjligt att avgöra. Det är viktigt att sjön får en nivå som så långt möjligt återspeglar den naturliga nivån innan dämning.

Med fördel kan en historisk genomgång av kartmaterial och andra historiska skrifter göras över området för att försöka få fram vilken nivå som sjöarna har haft innan dämning.

Behov av uppföljning och kontroll av verksamheten

Resultatet av åtgärderna behöver följas upp och dokumenteras.

Nedan visas exempel på behovet av uppföljning och kontroll:

- Avläsning och dokumentation av vattennivåer under några år för att säkerställa genomförda åtgärder.
- Uppföljning av effekten av utförd biotopvård.
- Uppföljning av effekten av återskapade sjöutlopp
- Analys av resultatet av uppföljning och kontroll.

Konsekvenser för kraftproduktionen och effektiv tillgång till vattenkraftsel

Enligt Havs- och vattenmyndighetens vägledning om samverkan inför prövning enligt nationella planen är det tänkt att verksamhetsutövaren ska analysera om föreslagna miljöanpassningar är möjliga att genomföra. Verksamhetsutövaren ges möjlighet att beskriva vilka konsekvenser Länsstyrelsens åtgärdsförslag skulle medföra vid varje enskild anläggning. Verksamhetsutövaren ska i detta sammanhang bidra med analys av hur föreslagna miljöanpassningar påverkar elproduktion och reglerförmåga.

Eftersom verksamhetsutövaren har meddelat att de vill avveckla verksamheten och riva ut anläggningen presenteras inte några konsekvenser för kraftproduktion och en effektiv tillgång till vattenkraftsel. Vilket även verksamhetsutövaren beskrivit nedan under rubriken "Verksamhetsutövaren förslag".

Hänsyn och konsekvenser för kulturmiljön

Dammen har ett visst kulturhistoriskt värde och kan sannolikt knytas till Hellefors bruks många kraftverksbyggen i början av 1900-talet. Dammvallen är kallmurad med natursten med utskov i betong, fyra överfallsöppningar och en lucköppning som är försedd med tre spetluckor i trä. En mindre sidofåra öster om dammen är försedd med en spärrdamm av spontat virke. En dokumentation av dammens

konstruktionsdetaljer och dammkropp bör utföras inför en utrivning.

Vid flertalet av de sjöar som ligger i Bergslagen finns sedan tidigare registrerade förhistoriska boplatser medan andra sjöar saknar sådana registreringar. Att boplatser tidigare registrerats vid vissa av sjöarna beror sannolikt på att dessa varit tillfälligt sänkta i anslutning till inventeringstillfället. Vid Nedre Tällbergssjön finns liknande topografiska förutsättning som vid övriga sjöar med registrerade boplatser. På grund av det otillräckliga kunskapsunderlaget gällande kulturvärden kring Nedre Tällbergssjön går det inte att avgöra hur omfattande arbetsföretagets negativa konsekvenser är för de eventuella kulturvärden som finns kring sjön. Inför utrivning av anläggningen menar Länsstyrelsen därför att en arkeologisk utredning ska genomföras. Utredningen ska utföras av en arkeolog med kompetens att inventera och registrera eventuella lämningar längs stränderna. I samband med utredningen behöver vattennivån sänkas av inom gränsen för gällande vattendom. Det är verksamhetsutövarens ansvar att ta reda på vad som finns kvar på platsen. Genom att känna till eventuella kulturvärdens omfattning och komplexitet kan även lämpliga skyddsåtgärder för deras bevarande tas fram. För allmänt gällande hänsyn och konsekvenser för kulturmiljön, se vidare under det inledande dokumentet *Analys Övre Svartälven*.

Figur 2: Regleringsdamm vid nedre Tällbergssjön

Konsekvenser för övriga intressen

Denna punkt fylls på med eventuell information som kommer in till Länsstyrelsen under analysfasen.

Nedan beskriver Ludvika kommun med egna ord konsekvenser för övriga intressen och behov av åtgärder.

I byn Vattringi finns det tre fritidshus och en permanentbostad, samt nio fritidshus finns runt sjön. Sannolikt finns det egna grävda brunnar. Även sjövatten används för disk- och tvättvatten. Brunnarna riskerar att påverkas om nedström liggande damm i Siksjön rivs ut. Framför allt grävda brunnar kan påverkas vid utrivning. Därför rekommenderas provsänkning för att upptäcka och förebygga problem. Ägare till brunnar ska lokaliseras och informeras. Kontroll samt provtagning av brunnar bör ske före och efter utrivning. Likvärdig vattenförsörjning bör ordnas om problem uppstår.